

RIKSDAGENS SVAR 60/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter som ska användas i straffrättsliga förfaranden och om tillämpning av rambeslutet och om ändring av 4 kap. 15 a § i tvångsmedelslagen

Ärende

Regeringen har till 2009 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lagar om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter som ska användas i straffrättsliga förfaranden och om tillämpning av rambeslutet och om ändring av 4 kap. 15 a § i tvångsmedelslagen (RP 268/2009 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 7/2010 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har antagit följande lagar:

Lag

om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter som ska användas i straffrättsliga förfaranden och om tillämpning av rambeslutet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Genomförande av rambeslutet

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut 2008/978/RIF om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter som ska användas i straffrättsliga förfaranden, nedan *rambeslutet*, ska iakttas som lag, om inte något annat följer av denna lag.

2 §

Tillämpningsområde

I enlighet med denna lag och rambeslutet

1) erkänns och verkställs ett i rambeslutet avsett beslut som utfärdats av en behörig myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen och som myndigheten i enlighet med rambeslutet har sänt till Finland, nedan *bevisinhämtningsorder*, och

2) sänds en bevisinhämtningsorder som en behörig myndighet i Finland utfärdat för straffrättsliga förfaranden som inletts vid förundersökning eller åtalsprövning eller i en allmän domstol till en annan medlemsstat i Europeiska unionen för att verkställas.

I artikel 4 i rambeslutet finns bestämmelser om tillämpningsområdet för bevisinhämtningsordern. En bevisinhämtningsorder får inte utfärdas för inhämtande av vittnesmål eller uppgifter i realtid eller annat bevismaterial som avses i artikel 4.2. i rambeslutet. En bevisinhämtningsorder får dock utfärdas för inhämtande av uppgifter om bevis av detta slag, om uppgifterna finns i den verkställande myndighetens besittning innan ordern utfärdas. För att begärda uppgifter ska lämnas ut från Finland förutsätts det att uppgif-

terna får registreras i polisens, tullens eller gränsbevakningsväsendets personregister. Det föreskrivs särskilt om utbyte av straffregisteruppgifter. Med avvikelse från artikel 4.1 och 4.2 i rambeslutet kan bevisinhämtningsordern under de förutsättningar som anges i beslutets artikel 4.5 och 4.6 gälla inhämtande av bevismaterial som upptäckts under verkställigheten av ordern eller inhämtande av vittnesmål från personer som är närvarande vid verkställigheten.

3 §

Bevisinhämtningsorderns innehåll och form

Bevisinhämtningsordern ska göras i enlighet med artikel 6 i rambeslutet på ett formulär enligt modellen i bilagan till rambeslutet (EUT L 350, 30.12.2008).

4 §

Översändande av en bevisinhämtningsorder och övrig kommunikation

Vid översändande och verkställighet av en bevisinhämtningsorder ska den utfärdande myndigheten och den verkställande myndigheten kommunicera direkt med varandra, om inte något annat följer av artikel 8.2 och 8.3 i rambeslutet eller av 2 mom. i denna paragraf.

I Finland är justitieministeriet den centrala myndighet som avses i artikel 8.2 i rambeslutet. Justitieministeriet ska bistå de behöriga myndigheterna i kommunikationen för att översända och verkställa bevisinhämtningsordern. Om inte någon behörig myndighet kan anges eller om det finns andra särskilda skäl, får bevisinhämtningsordern översändas genom justitieministeriets förmedling. Justitieministeriet ska då utan dröjsmål översända ordern till den verkställande myndigheten.

2 kap.

Verkställighet i Finland av en bevisinhämtningsorder som utfärdats i en annan medlemsstat

5 §

Verkställande myndigheter

Behöriga att fullgöra åklagaruppgifter i samband med verkställigheten av en bevisinhämtningsorder är

1) häradsåklagaren inom Helsingfors tingsrätt, om bevismaterial som avses i ordern finns inom Helsingfors eller Kouvola hovrätts domkrets,

2) häradsåklagaren inom Norra Savolax tingsrätt, om bevismaterial som avses i ordern finns inom Östra Finlands hovrätts domkrets,

3) häradsåklagaren inom Uleåborgs tingsrätt, om bevismaterial som avses i ordern finns inom Rovaniemi hovrätts domkrets,

4) häradsåklagaren inom Birkalands tingsrätt, om bevismaterial som avses i ordern finns inom Åbo eller Vasa hovrätts domkrets.

Om ordern gäller bevismaterial som finns inom flera av de i 1 mom. 1–4 punkten avsedda domkretsarna, om bevismaterialets plats inte kan anges med säkerhet eller om det finns andra särskilda skäl, är en i 1 mom. avsedd häradsåklagare behörig oberoende av inom vilken hovrätts domkrets det begärda bevismaterialet finns.

Av särskilda skäl kan också någon annan åklagare än den som avses i 1 eller 2 mom. vara behörig åklagare.

Även polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet är behöriga att fullgöra uppgifter i anslutning till verkställigheten av en bevisinhämtningsorder, om undersökningen av det brott som ligger till grund för bevisinhämtningsordern såsom begånget i Finland under motsvarande förhållanden skulle höra till den nämnda myndighetens behörighet enligt finsk lag.

6 §

Verkställighet av en bevisinhämtningsorder

Den verkställande myndigheten enligt 5 § beslutar om verkställigheten av bevisinhämtningsordern i Finland. Den verkställande åklagaren eller den domstol som behandlar beslagsärendet beslutar dock om vägran att verkställa eller uppskjutande av verkställigheten.

Den verkställande åklagaren ska underrätta centralkriminalpolisen om bevisinhämtningsorder som denne tagit emot. Underrättelsen ska dock lämnas till tullen eller gränsbevakningsväsendet, om undersökningen av det brott som ligger till grund för bevisinhämtningsordern såsom begånget i Finland under motsvarande förhållanden skulle höra till den myndighetens behörighet. Även polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet ska underrätta den verkställande åklagaren om de bevisinhämtningsorder som de tagit emot. Om ordern hänför sig till straffrättsliga förfaranden som inletts vid åtalsprövning eller i en domstol även i Finland, ska dessutom den åklagare som handlägger det aktuella brottmålet underrättas.

Bevisinhämtningsordern ska verkställas i Finland med iakttagande av förfaranden enligt finsk lag, om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i rambeslutet.

7 §

Grunder för vägran

Verkställighet av en bevisinhämtningsorder ska vägras, om

1) verkställigheten av ordern förutsätter att tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen (450/1987) används och detta inte är tillåtet enligt tvångsmedelslagen,

2) det finns grundad anledning att misstänka att bevismaterial som avses i ordern innehåller uppgifter om vilka det enligt 17 kap. 23 § i rättegångsbalken inte får avges vittnesmål eller ordern inte kan verkställas på grund av någon annan immunitet eller något annat privilegium som

finns enligt lagstiftningen eller en internationell förpliktelse som är bindande för Finland.

Om ett brott enligt artikel 14.2 i rambeslutet ligger till grund för ordern får verkställighet dock inte trots 1 mom. 1 punkten vägras på den grunden att brottet inte skulle vara straffbart enligt lagstiftningen i Finland, om det hade begåtts under motsvarande förhållanden i Finland.

Verkställighet av en bevisinhämtningsorder kan vägras, om

1) saken är slutligt avgjord i fråga om det brott som utgör grunden för ordern,

2) formuläret för bevisinhämtningsordern är bristfälligt ifyllt eller klart oriktigt och inte har kompletterats eller rättats inom en skälig tid som den verkställande myndigheten satt ut,

3) verkställigheten av ordern skulle äventyra säkerheten för den som anlitats som informationskälla,

4) den som ordern gäller inte fyllt 15 år då han eller hon begick den gärning som ligger till grund för ordern.

Verkställighet av en bevisinhämtningsorder får inte vägras på andra grunder än de som avses i 1 och 3 mom.

Den verkställande åklagaren beslutar om vägran att verkställa en bevisinhämtningsorder.

Om ett beslut om beslag som fattats för att verkställa ordern har underställts tingsrätten enligt 4 kap. 15 a § i tvångsmedelslagen, får också den tingsrätt som behandlar beslagsärendet besluta om vägran.

8 §

Uppskjutande av verkställigheten

Verkställigheten av en bevisinhämtningsorder får skjutas upp på de grunder som anges i artikel 16.1 led a och 16.2 i rambeslutet. Den verkställande åklagaren beslutar om uppskjutande.

Om ett beslut om beslag som fattats för att verkställa ordern har underställts tingsrätten enligt 4 kap. 15 a § i tvångsmedelslagen, får också den domstol som behandlar beslagsärendet besluta om uppskjutande.

9 §

Språk och översättningar

En bevisinhämtningsorder som översänds till Finland ska avfattas på finska, svenska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk. Den verkställande myndigheten kan också godta en order på något annat språk än finska, svenska eller engelska, om det inte finns något annat hinder för godtagandet.

Den verkställande myndigheten ska vid behov se till att ordern översätts till finska eller svenska. Justitieministeriet bistår vid behov vid översättningen av ordern.

10 §

Ändringssökande

Den som en bevisinhämtningsorder avser får föra beslutet om verkställighet av ordern till tingsrätten. Vid handläggningen av ärendet iakttas 1 kap. 9 § 2 mom. och 4 kap. 13 § i tvångsmedelslagen samt denna lag.

Behörig tingsrätt i de fall som avses i 1 mom. är

1) Helsingfors tingsrätt, om bevismaterial som avses i ordern finns inom Helsingfors eller Kouvola hovrätts domkrets,

2) Norra Savolax tingsrätt, om bevismaterial som avses i ordern finns inom Östra Finlands hovrätts domkrets,

3) Uleåborgs tingsrätt, om bevismaterial som avses i ordern finns inom Rovaniemi hovrätts domkrets,

4) Birkalands tingsrätt, om bevismaterial som avses i ordern finns inom Åbo eller Vasa hovrätts domkrets.

Om besvären gäller tingsrättens beslut i ett beslagsärende eller ett i samband med behandlingen av det fattat beslut om vägran att verkställa ordern eller om uppskjutande av verkställigheten, får tingsrättens beslut överklagas. Också tingsrättens beslut enligt 1 mom. får överklagas. Behörig hovrätt är då den hovrätt inom vars domkrets den tingsrätt som fattat beslutet finns.

Sökande av ändring enligt denna paragraf hindrar inte verkställighet av bevisinhämtningsordern, om inte den domstol som behandlar ärendet bestämmer något annat.

3 kap.

Utfärdande av en bevisinhämtningsorder i Finland

11 §

Myndigheter som är behöriga att utfärda en order

I Finland kan allmänna åklagaren, tingsrätten, hovrätten och högsta domstolen utfärda en bevisinhämtningsorder.

Om det begärda bevismaterialet finns i den verkställande myndighetens besittning och medlemsstaten i fråga inte har krävt att bevisinhämtningsordern ska godkännas av en rättslig myndighet som avses i 1 mom., får ordern utfärdas också av en sådan tjänsteman vid polisen, tullen eller gränsbevakningsväsendet som har befogenheter som undersökningsledare i ett brottmål som omfattas av den nämnda myndighetens behörighet och där undersökningen kräver internationellt samarbete.

Om det i Finland pågår undersökning av ett brott där bevismaterial som behövs för utredningen och omfattas av tillämpningsområdet för rambeslutet finns i en annan medlemsstat, ska förundersökningsmyndigheten utan dröjsmål underrätta den åklagare som avses i 15 § 1 mom. i förundersökningslagen (449/1987) om detta. Förundersökningsmyndigheten ska samtidigt meddela åklagaren sin uppfattning om huruvida bevismaterialet med hänsyn till artikel 21.2 och 21.3 i rambeslutet ska begäras på grundval av rambeslutet eller något annat avtal om rättslig hjälp som ingåtts mellan Finland och medlemsstaten i fråga.

12 §

Språk och översättningar

Bevisinhämtningsordern ska översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande medlemsstaten. Om medlemsstaten i fråga har anmält att den också godtar en översättning till något annat av de officiella språken i Europeiska unionens institutioner, får bevisinhämtningsordern översättas till ett språk som medlemsstaten godtar.

Den utfärdande myndigheten ska se till att bevisinhämtningsordern översätts till ett språk som den verkställande staten förutsätter. Justitieministeriet bistår vid behov vid översättningen av ordern.

4 kap.

Ersättningar

13 §

Betalning av ersättning till en annan medlemsstat

Om en annan medlemsstat enligt sin nationella lagstiftning är ansvarig för verkställigheten av en bevisinhämtningsorder som utfärdats av rättsliga myndigheter i Finland, ska Finland på yrkande av staten i fråga ersätta denna stat för de skadestånd som betalats ut. I den mån skadan eller en del av den beror på den verkställande statens agerande betalar Finland dock inte ersättning.

Justitieministeriet beslutar om betalning av ersättning.

14 §

Yrkande på ersättning av en annan medlemsstat

Om finska staten enligt den nationella lagstiftningen är ansvarig för skada på grund av verkställigheten av en bevisinhämtningsorder som utfärdats av rättsliga myndigheter i en annan medlemsstat, kan Finland yrka att den medlemsstaten ersätter Finland för de skadestånd

som finska staten betalat ut till den del skadan inte helt eller delvis beror på de finska myndigheternas agerande.

Justitieministeriet beslutar om yrkande på ersättning.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

15 §

Förhållande till andra lagar och internationella förpliktelser

För rättslig hjälp enligt denna lag ska utöver denna lag och rambeslutet även lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) gälla i tillämpliga delar.

16 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om de bestämmelser i rambeslutet som inte hör till området för lagstiftningen men ska iakttas som förordning. Där utfärdas vid behov också närmare bestämmelser om genomförandet av rambeslutet och verkställigheten av denna lag.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
På varje begäran om rättslig hjälp som har överlämnats före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

I förhållande till de medlemsstater som inte har genomfört rambeslutet senast när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet tills medlemsstaten i fråga har genomfört rambeslutet.

Lag

om ändring av 4 kap. 15 a § i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 4 kap. 15 a § i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987), sådan paragrafen lyder i lagarna 10/1994, 541/2005, 541/2007 och 1387/2007, ett nytt 6 mom. som följer:

4 kap.

Beslag

15 a §

Beslut om beslag när en främmande stat har begärt rättshjälp

hos den domstol som avses i 10 § 2 mom. i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter som ska användas i straffrättsliga förfaranden och om tillämpning av rambeslutet (/).

I fråga om en bevisinhämtningsorder som inkommit från en medlemsstat i Europeiska unionen ska begäran enligt 2 och 3 mom. framställas

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 4 maj 2010

